

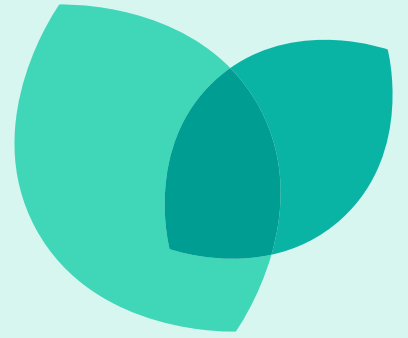
CO₂-PRESTATIELADDER

PRAKTISCHE GIDS VOOR BEDRIJVEN

HOE MAAK JE GEBRUIK VAN DE CO₂-PRESTATIELADDER?

Deel 2

CERTIFICEREN
NIVEAU 4 EN 5

INHOUD

1	Doorgroeien naar niveau 4	3
1.1	Vorbereiding	4
1.2	Inzicht	5
1.3	Reductie	11
1.4	Transparantie	12
1.5	Participatie	12
1.6	Inrichting en aanvulling portfolio	13
2	Doorgroeien naar niveau 5	14
2.1	Vorbereiding	15
2.2	Inzicht	15
2.3	Reductie	17
2.4	Transparantie	18
2.5	Participatie	19
2.6	Inrichten en aanvullen portfolio	20
	Colofon	21

1

DOORGROEIEN NAAR NIVEAU 4

Vanaf niveau 4 richt de Ladder zich ook op de invloed die uw organisatie heeft in de keten. Bij implementatie van niveau 4 wordt uw bestaande organisatieportfolio voor niveau 3 aangevuld aan de hand van onderstaande stappen. Daarbij maken we onderscheid tussen kleine/middelgrote en grote organisaties (zie Hoofdstuk 4.2 van Handboek 3.1 voor meer informatie over de organisatiegrootte).

NIVEAU 4	ORGANISATIENIVEAU	EIS	PROJECTNIVEAU
Vorbereiding	Controleren organisatorische grenzen en status niveau 3	ALG	
Vorbereiding	Vaststellen organisatiegrootte	ALG	
A Inzicht	Inventariseren Scope 3 en opstellen rangorde meest materiële emissies	4.A.1	<p>Voor ieder individueel project vaststellen wat de consequentie is van het organisatiebeleid voor het project, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vaststellen aandeel CO₂-uitstoot project in organisatie-emissie-inventaris op basis van verdeelsleutels • selecteren reductiemogelijkheden project op basis van organisatiebrede maatregelen • communiceren in/over project
	Selecteren en uitvoeren ketenanalyse(s)	4.A.1	
	Laten ondersteunen bij of becommentariëren van analyse	4.A.3	
	Opstellen Kwaliteitsmanagementplan	4.A.2	
B Reductie	Vaststellen ambitieuze Scope 3 doelstellingen en maatregelen	4.B.1	
	Opstellen en communiceren periodieke rapportage	4.B.2	
C Transparantie GROOT	Inventariseren mogelijke dialoogpartners	4.C	
	Selecteren van dialoogpartners en organiseren dialoog	4.C	
D Participatie GROOT	Inventariseren mogelijke ontwikkelingsprojecten	4.D	
	Opstellen aanpak ontwikkelingsproject	4.D	
	Initiëren en opstarten ontwikkelingsproject	4.D	
Afronding	Samenstellen portfolio		<p>Project met gunningsvoordeel? Denk na over methode bewijslast (zie opties in stroomdiagram H2.2. van de Praktische Gids deel 1)</p>
	Audit		

VOORBEREIDING

Om te voldoen aan een niveau van de Ladder, moet u altijd ook aan de eisen van alle onderliggende niveaus voldoen. Het is daarom raadzaam om de status van uw niveau 3 portfolio te controleren voordat u begint met invullen van de nieuwe eisen op niveau 4. Zijn alle documenten actueel en op de juiste wijze gecommuniceerd en gepubliceerd? Zijn de organisatorische grenzen nog steeds actueel? Als het portfolio voor niveau 3 op orde is, kunt u aan de slag met de acties voor niveau 4.

Actueel portfolio niveau 3

CATEGORIE	MAXIMALE UITSTOOT SCOPE 1 & 2 IN TON CO ₂ PER JAAR		
	Werken en leveringen		Diensten
	Bouwplaatsen en productielocaties	Kantoren en bedrijfsruimten	
Klein	2.000	500	500
Middel	10.000	2.500	2.500
Groot	> 10.000	> 2.500	> 2.500

Tot en met niveau 3 gelden alle eisen voor alle organisaties. Vanaf niveau 4 wordt er bij de eisen onderscheid gemaakt tussen kleine, middelgrote en grote organisaties. Voor kleine en middelgrote organisaties vervallen een aantal van de eisen. Het is dus belangrijk dat u weet in welke categorie uw organisatie valt voordat u aan het implementatie-traject voor niveau 4 begint, zodat u weet welke eisen voor uw organisatie gelden.

Op niveau 4 hoeven kleine en middelgrote organisaties alleen aan eisen voor Invalshoek A en B te voldoen. Voor de overige eisen krijgen zij een vrijstelling in de vorm van een fictieve score. Alleen grote organisaties geven ook invulling aan de eisen van Invalshoek C en D.

De organisatiegrootte wordt vastgesteld op basis van de actuele CO₂-uitstoot (dus niet op basis van omzet of FTE) en staat vermeld op het CO₂-Bewust Certificaat. Houdt u zich bezig met het realiseren van **werken of leveringen** dan valt u in een bepaalde groottecategorie als de uitstoot voor projectlocaties enerzijds en de uitstoot voor kantoren anderzijds beiden niet hoger zijn dan de waarden genoemd in de tabel. Bent u een **dienstverlenende organisatie**, dan stelt u de organisatiegrootte vast op basis van de totale Scope 1 en 2 uitstoot, zonder onderscheid te maken tussen projectlocaties en kantoren.

NIVEAU 4			
Invalshoek			
A	B	C	D
Alle (aangepast voor klein)	Alle	Groot	Groot

MATERIALITEIT IN SCOPE 1 & 2 EN IN SCOPE 3

Er bestaat een belangrijk verschil tussen Scope 1 & 2 en Scope 3 emissies. Voor Scope 1 & 2 emissies geldt dat de invloed van uw organisatie op deze emissies de facto 100% is; ze worden immers veroorzaakt binnen uw eigen organisatie. Om te bepalen welke emissies in Scope 1 & 2 materieel zijn, kijken we naar de omvang.

Voor Scope 3 emissies geldt dat uw invloed een stuk kleiner is. Om te bepalen welke Scope 3 emissies materieel zijn, kijken we daarom niet alleen naar de absolute omvang van de emissies, maar ook expliciet naar de mate van invloed die u heeft op deze emissies. Die emissies die én wat betreft omvang én wat betreft uw invloed het hoogst scoren, zijn de Scope 3 emissies die het meest materieel zijn. Dit worden ook wel de relevante emissies genoemd.

Let u goed op wanneer uw organisatie gegroeid is, nieuwe activiteiten heeft ontwikkeld of juist activiteiten heeft afgestoten: dit kan betekenen dat u in een andere groottecategorie gaat vallen.

Actuele emissie-inventaris

1.2

INZICHT

Op niveau 4 breidt u uw inzicht in CO₂-uitstoot uit van Scope 1 en 2 (eigen organisatie) naar Scope 3 (buiten eigen organisatie), om kansen voor reductie in de keten te identificeren. In Scope 3 vallen dus alle emissies die u niet binnen Scope 1 en 2 heeft meegenomen. U wordt zich meer bewust van de invloed die u heeft in de keten, van mogelijkheden om deze invloed aan te wenden voor CO₂-reductie en van hoe u kunt samenwerken met ketenpartners. Het inzicht dat u verzamelt kunt u onder andere inzetten om de duurzame ambities van uw opdrachtgevers te ondersteunen.

BEPALEN MEEST MATERIËLE SCOPE 3 EMISSIES

Voor niveau 4 is het de bedoeling dat u de belangrijkste emissies in Scope 3, die verband houden met de keten(s) waar uw organisatie zich in bevindt, kwalitatief inventariseert (de meest materiële Scope 3 emissies). Hiervoor doorloopt u de volgende stappen:

Stap 1 – Maak een lijst van activiteiten, kernprocessen, producten en/of diensten van uw organisatie (Product-Markt combinaties).

U begint met de vraag: wat doet mijn organisatie allemaal? U bent vrij om zelf een indeling en niveau van diepgang te kiezen voor de lijst. Voorbeelden zijn specialismen van uw interne Business Units of een overzicht van producten die u maakt (bijvoorbeeld: Wegen, Bruggen, Tunnels).

Stap 2 – Bepaal per activiteit welke Scope 3 emissies belangrijk

Startpunt voor Scope 3 emissies vormen de emissie categorieën die in onderstaande tabel staan benoemd. Deze emissies zijn verdeeld in ‘upstream’ emissies (bevinden zich vóór uw organisatie in de keten) en ‘downstream’ emissies (bevinden zich na uw organisatie in de keten). Ga per activiteit in uw lijst na welke van deze categorieën naar verwachting belangrijk zijn, en welke emissies zich precies binnen deze categorie bevinden. Let wel: er kunnen dus meerdere emissiebronnen binnen één emissie categorie vallen. Staal en beton bijvoorbeeld vallen allebei in de emissie categorie “aangekochte goederen of diensten”. Het is zeer waarschijnlijk dat bepaalde emissie categorieën voor u niet relevant zijn en dat er zich daarbinnen geen of nauwelijks emissies bevinden. Het is ook nog mogelijk dat ofwel upstream ofwel downstream emissies geheel niet relevant zijn, bijvoorbeeld als u zich aan het begin van de keten bevindt.

SCOPE 3 CATEGORIE	VOORBEELDEN (NIET LIMITATIEF) ¹
Upstream	
Aangekochte goederen en diensten	Productie ingekochte bouwmaterialen, energieverbruik van onderaannemers of ingekochte dienstverlening
Kapitaalgoederen	Productie van materieel of productiemachines
Brandstof en energiereleaterde activiteiten	Doorgaans niet van toepassing, de emissiefactoren van de CO ₂ -ladder nemen dit mee in Scope 1/2
Upstream transport of distributie	Transport van ingekochte goederen/diensten door derden, zelf ingekochte transportdiensten van derden
Productieafval	Verschillende methoden van verwerking van bouw- en kantoorafval, kantoorafval
Woon-werkverkeer	Medewerkers die niet met lease/bedrijfsauto's reizen of hun km declareren (trein, bus e.d.)
Upstream geleasede activa	Brandstof van geleased materieel dat nog niet in Scope 1/2 is meegenomen

¹ Let op: de betekenis van de categorieën voor uw organisatie kunnen anders zijn afhankelijk van uw kernproces en waar u zich in de keten bevindt.

SCOPE 3 CATEGORIE	VOORBEELDEN (NIET LIMITATIEF) ¹
Downstream	
Downstream transport en distributie	Transport van door u geproduceerd product door derden naar (eind)klant)
Ver- of bewerken van verkochte producten	Verder bewerken van door u verkocht halffabrikaat tot eindproduct
Gebruik van verkochte producten	Energiegebruik tijdens de gehele levensduur van gerealiseerde objecten of infrastructuur, onderhoud tijdens de levensduur
End-of-life verwerking van verkochte producten	Sloop en afvalverwerking van door u gebouwde objecten of infrastructuur
Downstream geleasede activa	Brandstofverbruik van door u uitgeleaset materieel
Franchisehouders	Energiegebruik van franchises
Investeringen	Investeringen die alleen voor financiële doeleinden zijn

Stap 3: Bepaal per Scope 3 emissie van een activiteit of deze groot of klein is

Stap 4: Bepaal welk effect maatregelen zouden kunnen hebben op deze uitstoot

U hanteert voor beide stappen de schaal 'groot-middelgroot-klein-verwaarloosbaar'. Het bepalen van de omvang van emissies en het mogelijke invloed van maatregelen wordt onderbouwd op basis van bestaande bronnen, studies, expertkennis en/of kennis die binnen uw bedrijf aanwezig is. Een kwalitatieve beoordeling is voldoende, maar grove berekeningen kunnen ook een hulpmiddel zijn.

Stap 5: Bepaal uw marktaandeel/omzet per activiteit in de lijst

Dit bepaalt in hoge mate de invloed die u als organisatie kunt hebben op de emissies in de keten van de activiteit.

¹ Let op: de betekenis van de categorieën voor uw organisatie kunnen anders zijn afhankelijk van uw kernproces en waar u zich in de keten bevindt.

Stap 6: Rangschik de emissies op basis van stap 3, 4 en 5

U maakt nu een rangorde van meest materiële emissies. Hiervoor beoordeelt u eerst of de indeling uit stap 2 leidt tot een lijst van emissies waarover een enigszins samenhangende en eenduidige ketenanalyse zou kunnen worden gemaakt. Indien nodig kunt u emissies splitsen (als meerdere ketens in de activiteit samenkomen die behoorlijk van elkaar verschillen, bijvoorbeeld verschillende grondstoffenketens) of samenvoegen (als een analyse voor deze emissies afzonderlijk niet veel meerwaarde heeft, maar gezamenlijk wel). Gaat u over tot splitsen of samenvoegen, dan dient u waar nodig de eerder bepaalde indicaties van omvang, invloed e.d. te corrigeren.

MEEST MATERIËLE EMISSIES GWW-BEDRIJF	MEEST MATERIËLE EMISSIES INGENIEURSBUREAU
Ingekocht grondverzet	Planstudies
Inkoop van grondstoffen	Bodemonderzoek
Gebruik van wegen	Ontwerp constructies infra
Inkoop van betonnen bestrating	Ontwerp constructies utiliteit
Afvalverwerking bouwafval	Ontwerp constructies rail
Transport van ingekochte materialen	Stedenbouwkundig onderzoek

Figuur 1 Voorbeelden van mogelijke meest materiële emissiebronnen voor twee typen organisaties

Bent u tevreden over de indeling van de lijst, dan maakt u de rangorde. Bovenaan staan die emissies die groot van omvang zijn en waar u als organisatie invloed op kunt uitoefenen. Onderaan komen emissies die wat betreft omvang en invloed gering zijn.

Meest materiële Scope 3 emissies

SELECTIE KETENANALYSES

Nu u inzicht heeft in de belangrijkste emissies, gaat u een selectie van deze emissies nader analyseren en kwantificeren. U kiest hiervoor één emissiebron uit de top 2 en één andere emissiebron uit de top 6 van uw rangorde. Voor elke van deze twee emissies is het de bedoeling een onderwerp te kiezen dat verder kwantitatief kan worden uitgewerkt in een ketenanalyse.

Om tot de ketenanalyse te komen, kunt u beginnen met het maken van een longlist. Hoe ziet uw gehele keten er globaal uit, en welke verschillende aspecten die verband houden met uw top 6 zou u allemaal nader kunnen onderzoeken? Ga ook eens na welke lopende of geplande innovaties al spelen binnen uw organisatie, welke samenwerkingen u heeft of zou willen hebben met ketenpartners en welke ontwikkelingen er spelen binnen uw producten of diensten. Mogelijk kunt u één of meerdere van deze aspecten koppelen aan een ketenanalyse. Door aan te sluiten bij uw kernproces en ontwikkelingen in uw organisatie zorgt u ervoor dat u het maximale uit de ketenanalyse haalt voor uw organisatie.

Houd ook rekening met het feit dat de ketenanalyse betrekking heeft op emissies die omvangrijk zijn en waar u een voldoende mate van invloed op kunt uitoefenen. U kunt zoals hierboven beschreven ervoor kiezen om de emissies nog verder uit te splitsen of juist meerdere emissies te combineren om tot een relevante ketenanalyse te komen. Voor kleine organisaties volstaat het om hier 1 ketenanalyse uit te werken van een top 2 emissie.

UITVOEREN KETENANALYSES

Door het uitvoeren van de ketenanalyse(s) identificeert en kwantificeert u reductiekansen in de keten. Voor het opstellen van de ketenanalyse wordt eerst (het deel van) de keten bepaald dat wordt onderzocht. U begint met het globaal in kaart brengen van deze gehele keten of dit deel van de keten. Op basis van dit eerste inzicht kunt u de materiële emissies binnen de keten nader identificeren. Hierbij is het van belang te focussen op de materiële emissies en niet te lang stil te staan bij de niet materiële emissies. U beschrijft uit welke stappen (dit deel van) de keten bestaat, welke activiteiten of processen verantwoordelijk zijn voor CO₂-uitstoot en welke ketenpartijen verantwoordelijk zijn voor deze uitstoot. Ook hier bieden de Scope 3 emissiecategorieën uit de tabel een goede houvast. Daarna wordt alle benodigde data verzameld over deze emissies in de keten en kan de emissie berekend worden. Vraag specialisten in de organisatie, en indien relevant, de verantwoordelijke ketenpartners om benodigde data en input over de gekozen ketenstappen te leveren, en raadpleeg aanvullend externe bronnen zoals databases (**Nationale Milieudatabase** [↗](#), **www.co2emissiefactoren.nl** [↗](#), etc.), uitgevoerde studies en andere ketenanalyses. Hoe materiëler de emissies, hoe belangrijker het is dat u deze goed en nauwkeurig kunt kwantificeren.

Als u alle belangrijke emissies heeft gekwantificeerd, kunt u bepalen waar in de keten zich kansen bevinden voor reductie. Waar zitten de pieken in de uitstoot, en hoe kunt u die beïnvloeden? Het is nu ook noodzakelijk om belangrijke mogelijke reductiemaatregelen te identificeren en voor zover mogelijk te kwantificeren op basis van verzamelde data en te kijken naar uw mogelijkheden voor samenwerking met ketenpartners om reductie te bereiken. Dit kan bijvoorbeeld door gezamenlijke overleg met ketenpartners, eigen of gezamenlijk onderzoek, en kennisdeling of gezamenlijke innovatietrajecten. Kijk hiervoor ook naar stappen in het algemene werkproces van de organisatie, waarbij beslismomenten plaatsvinden die van invloed zijn op het reduceren van CO₂-uitstoot in de keten.

LATEN ONDERSTEUNEN BIJ OF BECOMMENTARIËREN VAN ANALYSE

Bij het opstellen van ketenanalyses zijn verschillende vormen van kennis nodig:

- Inhoudelijke kennis van de keten
- Kennis over het maken van ketenanalyses

De inhoudelijke kennis is aanwezig binnen uw organisatie en bij uw ketenpartners. Kennis over het maken van ketenanalyses kan, zeker in het begin, een uitdaging zijn voor uw organisatie, als u hier geen ervaring mee heeft. Om de kwaliteit van de analyses te waarborgen heeft u twee mogelijkheden:

1. U kunt zich bij het opstellen van 1 of beide analyses laten ondersteunen door een kennisinstituut
2. U kunt een kennisinstituut vragen om minimaal 1 analyse van commentaar te voorzien als deze gereed is

Een kennisinstituut, zoals bijvoorbeeld een universiteit of onafhankelijk adviesbureau, heeft de juiste relevante kennis die nodig is voor het uitvoeren van de analyses.

Het kan waardevol zijn om binnen uw organisatie te werken aan het opbouwen van kennis over ketenanalyses. Zo kunt u in de toekomst zelf verder werken aan het verdiepen van de analyses en het bepalen van de voortgang van uw analyses. Ook bent u beter in staat om het gesprek aan te gaan met uw klanten en uw leveranciers over de reductiemogelijkheden in de keten en deze daadwerkelijk uit te voeren. U kunt verder ook bij andere onderwerpen waar u (nog) geen ketenanalyse over heeft gemaakt inzicht krijgen in de uitstoot in de keten. Deze specialistische kennis kan u zo helpen om u te positioneren in uw sector.

Voor kleine organisaties is de betrokkenheid van een kennisinstituut een verplichting. Voor middelgrote en grote organisaties is het mogelijk om voldoende punten te scoren om het certificaat te behalen zonder ondersteuning of becommentariëring, mits de ketenanalyses van een goede kwaliteit zijn en u alle andere onderdelen van de ladder heel goed invult en verder alle punten haalt.

Ketenanalyse(s)

OPSTELLEN KWALITEITSMANAGEMENTPLAN

Met een Kwaliteitsmanagementplan waarborgt u de kwaliteit en de continue verbetering van de emissie-inventaris voor Scope 1, 2 en 3. Zo geeft u invulling aan de PDCA cyclus (zie Hoofdstuk 2.2 in de Praktische Gids voor Bedrijven deel 1) en zorgt u ervoor dat uw emissie-inventaris steeds beter wordt. Ook heeft u zekerheid dat uw emissie-inventaris ook in de toekomst blijft voldoen aan de eisen van de Ladder en u uw certificaat kan behouden. In het plan beschrijft u:

1. Welke methodiek u hanteert voor het opstellen en berekenen van de emissies, inclusief:
 - De gehanteerde organisatiegrenzen en scope-definities
 - Berekeningsmethoden en brongegevens om tot de berekeningen te komen
 - De gebruikte methode om de emissies te verdelen over overhead en projecten
 - De gebruikte methode om de emissies toe te kennen aan projecten met gunningvoordeel
2. Hoe u ervoor zorgt dat deze berekeningen zo nauwkeurig mogelijk zijn, bijvoorbeeld door:
 - Uitvoeren van controles op de betrouwbaarheid en compleetheid
 - Signaleren en oplossen van fouten en omissies
 - Vastleggen van de berekeningen en brondocumenten
3. Wie er verantwoordelijk is voor het opstellen van de emissie-inventaris en voor de controle

Het Kwaliteitsmanagementplan kan gebruikt worden bij het periodiek opstellen van de footprint en bij het uitvoeren van interne audits en andere controles. Zo zorgt u ervoor dat iedereen in uw organisatie die een rol speelt bij de emissie-inventaris uitgaat van dezelfde aanpak.

Kwaliteitsmanagementplan

1.3

REDUCTIE

Op basis van het inzicht in waar belangrijke CO₂-uitstoot zich in de keten bevindt en hoe u deze kunt reduceren, formuleert u voor elk van de ketenanalyses een gekwantificeerde, ambitieuze doelstelling en maatregelen om deze Scope 3 emissies te reduceren. Hiermee toont u uw ambitie om een voortrekkersrol in de keten in te nemen wat betreft CO₂-reductie, bijvoorbeeld richting opdrachtgevers. De benodigde data voor kwantificering haalt u uit de analyses en onderliggende brondata. Geef hierbij ook aan hoe de doelstellingen betrekking hebben op uw projecten.

Houd er in het opstellen van de doelstelling en bijbehorende maatregelen rekening mee dat u medewerking van de benoemde relevante ketenpartners zoals leveranciers nodig heeft om de meeste reductie te bereiken. Door het uitvoeren van de ketenanalyses heeft u een beter beeld gekregen van geschikte partners voor samenwerking, namelijk die partijen die mee willen bewegen en waar u invloed op kunt uitoefenen. Denk na over hoe u deze samenwerking gaat aanpakken, en maak hier keuzes in. Dit kan bijvoorbeeld door beïnvloeding van deze ketenpartners, door hen bewust te maken van het belang van CO₂-reductie, de invloed die zij hebben of het belang dat u als klant hecht aan CO₂-reductie. U kunt ook denken aan onderzoek en kennisdeling of gezamenlijke innovatietrajecten.

Mocht uw ketenanalyse onvoldoende aanknopingspunten bieden, dan mag u ook een reductiedoelstelling voor materiële Scope 3 emissies formuleren die losstaat van de analyse. De nieuwe Scope 3 doelstellingen vormen een aanvulling op uw bestaande Scope 1 en 2 reductiedoelstellingen. Door uw doelstellingen en bijbehorende aanpak goed vast te leggen legt u de basis voor een succesvolle reductie van emissies in Scope 3.

Energie Management Actieplan (aangevuld)

U rapporteert vanaf niveau 4 elk halfjaar over uw actuele emissies over de afgelopen periode, uw reductiebeleid en de voortgang op de doelstellingen en maatregelen in Scope 1, 2 en 3. Voor Scope 3 beperkt u zich in beginsel tot de voortgang en reductie binnen uw ketenanalyses. Uw beeld van de omvang van de emissies binnen de ketenanalyses wordt steeds beter naarmate u hier langer mee bezig bent. Met uw verhaal over uw voortgang laat u zien dat u aantoonbaar voortgang boekt met het behalen van de gekozen doelstellingen op niveau 3 en de ontwikkeling van nieuwe maatregelen. Dit is bijvoorbeeld interessant voor uw klanten, maar ook voor uw eigen medewerkers. Om niveau 4 te behalen, kunt u aantonen dat u al halfjaarlijks intern en extern rapporteert. Het is dus verstandig om heel tijdig (minimaal een halfjaar van tevoren) te starten met deze halfjaarlijkse cyclus.

LET OP: VANAF DIT PUNT TOT EN MET HET EINDE VAN HOOFDSTUK 1 WORDEN EISEN BESPROKEN DIE ALLEEN GELDEN VOOR GROTE ORGANISATIES (ZIE PARAGRAAF 1.1).

1.4

TRANSPARANTIE

Als grote organisatie voert u vanaf niveau 4 een dialoog met een overheid én een dialoog met een NGO of onafhankelijke deskundige, als hulpmiddel om structurele aandacht voor CO₂-reductie te verankeren in uw organisatiecultuur. Deze dialoog biedt u een kans om deskundige input van buiten te krijgen over uw aanpak. De dialoog dient daarom kritisch te zijn en u uit te dagen om uw ambitieniveau goed toe te kunnen lichten. U gaat na welke overheden en NGO's of onafhankelijke deskundige interessante dialoogpartners zouden kunnen zijn en kiest hieruit twee partijen voor een structurele dialoog. Kijk voor ideeën ook eens naar de externe belanghebbenden die u op niveau 3 hebt benoemd in uw communicatieplan, of naar NGO's die ook gemotiveerd zijn om met u samen te werken in het kader van een ambitieus verbeterprogramma (zie ook onderstaande eisen rondom het ontwikkelingsproject). De onafhankelijke deskundige of dialoogpartner van een NGO moet uit de goedgekeurde pool komen, beschikbaar via de **CO₂-Prestatieladder website** [🔗](#). Eventueel kunt u een deskundige voordragen als deze niet tot de pool behoort.

Structureel wil zeggen dat u minimaal twee keer per jaar beide dialogen voert. De dialoog met een NGO of onafhankelijke deskundige dient minimaal eenmaal per jaar op directieniveau gevoerd te worden. In de dialoog bespreekt u onder andere het reductiebeleid en het ambitieniveau van de doelstellingen. Zo verzamelt u externe feedback en heeft u een beter beeld van wat belanghebbenden van u verwachten. Punten van zorg die in de dialogen worden aangedragen, pakt uw management aantoonbaar op.

 Energie Management Actieplan (aangevuld)

1.5

PARTICIPATIE

Grote organisaties nemen vanaf niveau 4 het initiatief tot ontwikkelingsprojecten, waardoor nieuwe maatregelen voor verdergaande CO₂-emissiereductie in Scope 1, 2 of 3 beschikbaar komen voor toepassing in de sector. U laat zo als organisatie zien dat u als initiatiefnemer een voortrekkersrol hebt in de sector en dat u over de competenties beschikt om tot innovaties te komen. In het ontwikkelingsproject werkt u samen met anderen aan een vernieuwende, ambitieuze maatregel. Deze innovatie zou als maatregel in aanmerking moeten komen voor categorie C in de Maatregellijst (indien deze maatregelen bevat voor de betreffende activiteit). Het project richt zich

op het in samenwerking met andere partijen in de sector ontwikkelen van de nieuwe maatregel, bijvoorbeeld door onderzoek of tests. U kunt, indien dit meerwaarde heeft voor uw project, andere partijen benaderen voor passieve of actieve deelname aan uw project, bijvoorbeeld in het kader van hun eigen niveau 3 certificaat. Samenwerking en kennisdeling is een belangrijk aspect voor de bijdrage aan steeds weer nieuwe maatregelen en innovatie in de sector. Bij deze eis kan u als initiatiefnemer laten zien, wat uw bijdrage hieraan is.

Bij het zoeken naar een geschikt ontwikkelingsproject kunt u bijvoorbeeld kijken naar bestaande ‘witte vlekken’ in reductie van relevante emissies of technieken en maatregelen uit andere sectoren die in uw sector nog onbekend zijn. Ook kunt u gebruik maken van de uitkomsten van uw eigen ketenanalyses of die van andere organisaties en lopende of geplande innovatietrajecten binnen uw organisatie of in de sector. Als initiatiefnemer genereert u bekendheid met het initiatief en de nieuwe maatregel door na afronding hierover te publiceren in vak- of branchebladen. Zo maakt u extern zichtbaar wat u heeft bereikt en welke leidende rol u als organisatie speelt in de sector.

Plan van Aanpak ontwikkelingsproject

1.6

INRICHTING EN AANVULLING PORTFOLIO

Net als bij niveau 3 verzamelt u ter voorbereiding van de audit alle nieuwe en aangevulde documenten en voegt deze toe aan uw bestaande portfolio van niveau 3 documenten. U voert een interne audit uit om te bepalen of u voldoet aan alle algemene eisen en de eisen voor niveau 4. Vergeet hierbij niet om ook alle eisen tot en met niveau 3 nogmaals te controleren. Tenzij de audit voor niveau 4 uw eerste is voor de Ladder (u stapt meteen in op niveau 4), bent u ook verplicht om aan te tonen dat er minimaal éénmaal per jaar een interne audit en directiebeoordeling is uitgevoerd.

Controleer of alle informatie die u verplicht moet publiceren op internet voor niveau 3 (zie Hoofdstuk 3.7 in de Praktische Gids voor Bedrijven, deel 1 voor een overzicht) actueel en volledig is. Daarnaast publiceert u voor niveau 4 in ieder geval de volgende aanvullende documenten op uw eigen website:

5. Periodieke rapportages
6. Informatie over uw ontwikkelingsproject

Via uw organisatiepagina op de website van SKAO publiceert u in ieder geval de meest materiële emissies en de ketenanalyse(s) en ook de informatie over uw ontwikkelingsproject (6).

2

DOORGROEIEN NAAR NIVEAU 5

Op niveau 5 laat u zien dat u als voorloper daadwerkelijk inzicht verbreedt en verdiept bij partijen in de keten, zoals leveranciers, opdrachtgevers of andere relevante partijen, en effectieve invloed op hen uitoefent. Bij implementatie van niveau 5 worden de volgende stappen doorlopen, onderverdeeld naar kleine, middelgrote en grote organisaties.

NIVEAU 5	ORGANISATIENIVEAU	EIS	PROJECTNIVEAU
Vorbereiding	Controleren organisatorische grenzen, organisatiegrootte en status niveau 4	ALG	
A Inzicht	Kwantificeren Scope 3 emissies en benoemen ketenpartners	5.A.1	<p>Voor ieder individueel project vaststellen wat de consequentie is van het organisatiebeleid voor het project, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vaststellen aandeel CO₂-uitstoot project in organisatie-emissie-inventaris op basis van verdeelsleutels • selecteren reductiemogelijkheden project op basis van organisatiebrede maatregelen • communiceren in/over project
	Onderzoeken mogelijkheden voor autonome reductieacties	5.A.2-1	
	Benoemen mogelijke strategieën voor reductie MIDDEL	5.A.2-2	
	Verzamelen emissiegegevens directe ketenpartners MIDDEL	5.A.3	
B Reductie	Vaststellen Scope 3 strategie, doelstellingen en maatregelen	5.B.1	
	Opstellen en communiceren periodieke rapportage	5.B.2, 5.B.3, 5.C.3	
C Transparantie MIDDEL	Inventariseren mogelijk commitment aan reductieprogramma	5.C.1, 5.C.2	
	Selecteren van 2 commitments en opstellen aanpak	5.C.1, 5.C.2	
D Participatie GROOT	Inventariseren mogelijke CO ₂ -emissiereductieprogramma's	5.D	
	Opstellen aanpak reductieprogramma i.s.m. overheid of NGO	5.D	
	Uitvoeren reductieprogramma	5.D	
Afronding	Samenstellen portfolio		<p>Project met gunningsvoordeel? Denk na over methode bewijslast (zie opties in stroomdiagram H2.2. van de Praktische Gids deel 1)</p>
	Audit		

2.1

VOORBEREIDING

Voordat u begint met invullen van de eisen op niveau 5 controleert u de status van uw portfolio tot en met niveau 4. U controleert ook of de organisatorische grenzen en organisatiegrootte niet gewijzigd zijn.

NIVEAU 5			
Invalshoek			
A	B	C	D
Alle (aangepast voor klein)	Alle	Middel- en groot	Groot

Voor niveau 5 geldt dat kleine organisaties alleen aan een deel van de eisen voor Invalshoek A en de eisen voor invalshoek B moeten voldoen. Voor de overige eisen krijgen zij een vrijstelling in de vorm van een fictieve score. Middelgrote organisaties moeten voldoen aan de eisen van heel Invalshoek A, B en C. Grote organisaties moeten alle eisen invullen, dus ook invalshoek D.

 Actueel portfolio niveau 4

2.2

INZICHT

Op niveau 5 vergroot u uw inzicht in belangrijke Scope 3 emissies verder door deze te grof te kwantificeren. Zo vergroot u uw inzicht in welke invloed u heeft in de keten en hoe u deze aan kunt wenden nog verder. Deze kennis is ook waardevol voor uw opdrachtgevers en andere partijen met een duurzame ambitie, en kunt u inzetten in uw relaties met deze partijen.

U begint met de rangorde van emissies die u op niveau 4 heeft gemaakt om de emissies kwalitatief in kaart te brengen. Per emissie gaat u stap 3 kwantificeren: de omvang van de emissies per activiteit. Hierbij volgt u vergelijkbare stappen als bij het maken van een ketenanalyse:

1. Ga na welke onderdelen of ketenstappen energie verbruiken en dus de emissies veroorzaken
2. Bepaal wie de partijen in de keten zijn die verantwoordelijk zijn voor de uitstoot
3. Verzamel informatie over energiegebruiken en hoeveelheden
4. Bereken de uitstoot

Uiteraard begint u voor informatieverzameling bij beschikbare informatie binnen uw organisatie en van ketenpartners. U maakt daarnaast slim gebruik van bestaande bronnen over uitstoot in ketens, zoals eerder uitgevoerde ketenanalyses van andere organisaties of levenscyclusanalyses en andere studies. Voor eigen grove berekening van de uitstoot hanteert u de emissiefactoren van de Ladder en informatie op bijvoorbeeld MRPI-certificaat (Milieu Relevante Product Informatie)² voor uitstoot tijdens winning en productie van materialen. Voor de regels in de tabel die verband houden met uw eigen ketenanalyse(s) heeft u berekeningen voorhanden.

U hoeft niet alle emissies in Scope 3 te kwantificeren: alleen emissies die veel bijdragen aan totale emissies en die door u beïnvloedbaar zijn worden meegenomen. Het is dus slim om de emissies in uw rangorde te rangschikken volgens de inschatting van de omvang en invloed die u bij niveau 4 heeft gemaakt (stap 3) en bovenaan te beginnen met kwantificeren. Op een gegeven moment zult u merken dat de gekwantificeerde uitstoot voor een bepaalde emissie niet meer in verhouding staat tot de uitstoten bij de bovenste emissies, en kunt u de rest van de emissies kwalitatief houden.

Door de berekeningen krijgt u steeds nauwkeuriger inzicht in omvang en effect van maatregelen (stap 4) en kunt u de rangorde verder verfijnen en aanpassen indien relevant.

Meest materiële Scope 3 emissies (kwantitatief) en meest relevante partijen

Tot nu toe heeft u op niveau 4 nagedacht over reductiemogelijkheden binnen de onderwerpen van uw ketenanalyses. Op niveau 5 gaat u ook nadenken over reductie binnen andere Scope 3 emissies uit uw rangorde. Het gaat hierbij specifiek om reductieacties die u zelf als organisatie kunt nemen, zonder dat u daarbij de medewerking van een ketenpartij zoals leverancier of opdrachtgever nodig heeft (de autonome acties). Daarbij kunt u bijvoorbeeld denken aan uw eigen inkoopbeslissingen of aanpassingen in uw eigen werkproces of uw producten of diensten. Een goed aanknopingspunt is uw verzamelde kennis over de omvang van de uitstoot en het effect van reductiemaatregelen uit uw Scope 3 tabel en uw eigen inkoop- en verkoopportefeuille. Betrek in een vroeg stadium de relevante medewerkers uit uw organisatie, zoals inkopers, en laat hen meedenken. Voor kleine organisaties is het voldoende om de autonome acties te onderzoeken in de keten waarvoor de ketenanalyse is opgesteld, en te overwegen of in andere ketens ook kansen liggen.

Middelgrote en grote organisaties zetten nog een extra stap met betrekking tot de autonome acties. Bekijk de lijst met alle reductieopties en denk na over hoe u verschillende opties kunt bundelen tot een pakket samenhangende maatregelen: een strategie. Stel dat u bijvoorbeeld bij verschillende emissies reductieopties noemt die betrekking hebben op inkoop, dan zou u deze kunnen bundelen in de strategie 'inkoopbeleid'. Benoem zo een aantal verschillende mogelijke strategieën voor de korte, middellange en lange termijn en beschrijf de bijbehorende algemene leidende

² In de meeste gevallen hebben de fabrikanten de milieudata behorende bij dat certificaat ook gedeponneerd in de Nationale Milieudatabase (NMD). Deze data wordt dan voorts gebruikt bij het berekenen van de milieuprestatie van een gebouw of GWW-werk door toepassing met rekentools als DuboCalc, GPR-Bouwbesluit, MRPI-MPG en DGBC-materialentool.

principes waarop deze strategieën zijn gebaseerd. Beoordeel deze strategieën en ga na wat de voors en tegens zijn, bijvoorbeeld wat betreft kosten, complexiteit, marktomstandigheden of prioriteiten bij opdrachtgevers. Kleine organisaties hoeven deze stap niet te zetten, en hoeven alleen de autonome reductieopties in kaart te brengen.

Op deze manier toont u uw voortrekkersrol door zelf proactief maatregelen te nemen die de keten stimuleren om te reduceren, te innoveren en te verbeteren.

Overzicht autonome reductieopties en strategieën

De kwantificering van Scope 3 emissies wordt beter naarmate er specifiekere en relevantere informatie wordt gebruikt. Middelgrote en grote organisaties vragen daarom voor de strategie die zij uiteindelijk gaan uitvoeren (zie Hoofdstuk 2.3 in deze Praktische Gids m.b.t. Reductie) specifieke emissiedata op bij de relevante directe ketenpartners. Dit zijn ketenpartners die zich één stap van uw organisatie bevinden in de keten en waar u een contractuele relatie mee heeft: directe en potentiële leveranciers en directe klanten. U vraagt bij hen relevante informatie op die u nodig heeft om de emissies waarop de strategie betrekking heeft beter te kwantificeren (kolom/stap 3 in uw Scope 3 tabel) en het effect van uw strategie op de emissies (kolom/stap 4) beter te kunnen bepalen. De informatie heeft betrekking op emissies en heeft bij voorkeur de vorm van levenscyclusanalyses (voor ingekochte producten/diensten), informatie over de gebruiksfase of downstream projecten (voor verkochte producten/diensten) of organisatiefootprints waar dit niet beschikbaar is. Kleine organisaties hoeven geen strategieën uit te voeren en hoeven dit dus niet te doen.

Overzicht emissiedata ketenpartners

2.3

REDUCTIE

Op basis van uw overzicht van mogelijke autonome reductieacties en (alleen voor middelgrote en grote organisaties) strategieën kiest u een strategie en onderbouwt die keuze. Voor middelgrote en grote organisaties volgen uw acties uit uw gekozen strategie. Voor kleine organisaties is het voldoende om een selectie te maken van mogelijke acties en dat u hierin ambitieus bent. De autonome acties maakt u concreet door hier een doelstelling en meerjarig plan van aanpak inclusief planning aan te koppelen, inclusief jaarlijkse tussendoelstellingen. De strategie moeten voor langere termijn uitvoerbaar zijn moeten elk betrekking hebben op een significant deel van de totale Scope 3 emissies (kijkt u hiervoor naar stap 3 in uw Scope 3 rangorde). Voorbeelden van strategieën zijn ‘inkoopbeleid’ of ‘productverbeteringsprogramma’.

Kleine organisaties stellen doelstellingen en maatregelen vast voor de gekozen autonome acties in de keten waarvoor de ketenanalyse is gemaakt. De doelstellingen zijn ambitieus en zijn gebaseerd op het verwachte effect van de maatregelen in Scope 3.

Energie Management Actieplan (aangevuld)

Op niveau 5 kunt u aantonen dat eerder geformuleerde kwantitatieve doelstellingen daadwerkelijk worden gerealiseerd. Dit hoort bij uw positie als koploper en laat naar buiten toe zien dat u in staat bent om ambitieuze doelen te bereiken. U analyseert de voortgang op de doelstellingen voor Scope 1, 2 en 3 en toont aan dat uw doelstellingen worden behaald. Idealiter doet u dit aan de hand van jaarlijkse tussendoelstellingen per Scope. Uw analyse is gebaseerd op de meest materiële emissieberekeningen inclusief onderbouwing en (voor middelgrote en grote organisaties) op de emissiegegevens van ketenpartners. Constateert u dat u uw tussendoelstellingen niet haalt, dan analyseert u goed wat de oorzaak is en welke maatregelen u extra gaat nemen om weer op het oorspronkelijk geplande reductiepad te komen. Net als op niveau 4 rapporteert en communiceert u halfjaarlijks intern en extern over uw voortgang.

 Periodieke rapportage (aangevuld)

LET OP: VANAF DIT PUNT WORDEN EISEN BESPROKEN DIE ALLEEN GELDEN VOOR MIDDELGROTE EN GROTE ORGANISATIES (ZIE PARAGRAAF 1.1).

2.4

TRANSPARANTIE

Middelgrote en grote organisaties zullen zich op niveau 5 committeren aan twee CO₂-emissiereductieprogramma's van overheid of NGO's. Inventariseer mogelijke programma's via websites van relevante overheden en NGO's, websites van andere niveau 5 organisaties of uw branchevereniging. Ga na of de programma's relevant zijn voor uw materiële emissies in Scope 1, 2 en/of 3 en uw geplande maatregelen, strategieën en initiatieven en kies twee programma's uit. Het commitment maakt u publiekelijk kenbaar, bijvoorbeeld op uw website. Hiermee draagt u naar buiten toe uit wat uw ambitie is op het gebied van CO₂-reductie. Stel vast hoe u invulling gaat geven aan uw commitment: hoe gaat u met uw eigen reductiedoelstellingen invulling geven aan de doelstellingen van de programma's en welke concrete acties gaat u uitvoeren als gevolg van uw commitment? Waar nodig past u uw eigen doelstellingen en plan van aanpak aan op de doelstellingen van het reductieprogramma om voldoende ambitieus te blijven.

 Energie Management Actieplan (aangevuld)

LET OP: VANAF DIT PUNT WORDEN EISEN BESPROKEN DIE ALLEEN GELDEN VOOR GROTE ORGANISATIES (ZIE PARAGRAAF 1.1).

PARTICIPATIE

Grote organisaties trekken op niveau 5 aantoonbaar samen op met een overheid en/of een maatschappelijke organisatie (NGO of brancheorganisatie) in het opzetten van een CO₂-emissiereductieprogramma om samen te gaan zorgen dat (voor de sector) ambitieuze of vooruitstrevende maatregel(en) sector breed toegepast worden. U vervult in deze samenwerking de rol van verbinder naar de rest van de sector, doordat u andere organisaties (bijvoorbeeld op niveau 3) motiveert om zich aan te sluiten en doordat u zichtbaar maakt welke mogelijkheden het programma organisaties biedt op het gebied van reductie in projecten. Zo geeft u als grote organisatie invulling aan uw voortrekkersrol in de sector. Gaat het op niveau 4 nog om het ontwikkelen van een nieuwe maatregel (een toekomstige categorie C maatregel in de Maatregellijst), niveau 5 richt zich op het breed uitrollen van categorie B of C maatregelen over de hele sector (zie de figuur hieronder). Als voorloper helpt u andere organisaties zo om maatregelen die voor hen interessant zijn daadwerkelijk te gaan toepassen.

Is de betreffende activiteit niet opgenomen in de Maatregellijst, dan kan het programma ook gaan over maatregelen die naar verwachting de komende jaren door de meeste organisaties kunnen worden genomen, maar nu nog niet door alle organisaties worden geïmplementeerd. Samen met de overheid of maatschappelijke organisatie stelt u vast hoe u de impact van het programma op andere organisaties kan vergroten en welke acties u in deze opstartfase daarvoor neemt. U past deze maatregelen ook zelf toe en blijft op de langere termijn actief als voortrekker binnen de sector zolang overheid of maatschappelijke organisatie dat noodzakelijk vinden voor het op gang helpen van het programma.

 Plan van aanpak reductieprogramma

INRICHTEN EN AANVULLEN PORTFOLIO

U verzamelt opnieuw alle nieuwe documenten en voegt deze bij uw bestaande portfolio. Met een zelfevaluatie bepaalt u of u voldoet aan de algemene eisen, de voor u geldende eisen voor niveau 5 en voor de onderliggende niveaus. U kunt daarnaast aantonen dat u minimaal jaarlijks een interne audit en directiebeoordeling heeft uitgevoerd (zie §3.6 in de Praktische Gids voor Bedrijven, deel 1 voor meer informatie).

Naast dat de informatie voor niveau 3 en 4 actueel en volledig is, publiceert u voor niveau 5 in ieder geval de volgende aanvullende documenten op uw eigen website:

7. Commitments aan emissiereductieprogramma's (alleen middel- en grote organisaties)
8. Informatie over uw eigen emissiereductieprogramma (alleen grote organisaties)

Op uw organisatiepagina op de website van SKAO publiceert u in ieder geval de informatie over uw ontwikkelingsproject (8).

CO₂-PRESTATIELADDER

Deze Praktische Gids is tot stand gekomen in opdracht van SKAO. SKAO bedankt Rijkswaterstaat, ProRail, Bouwend Nederland en MKB Infra voor hun waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van de Praktische Gids.

COLOFON

Grafisch ontwerp: Autobahn

CONTACT

Zuilenstraat 7a
3512 NA Utrecht
+31 (0)30 711 68 00
info@skao.nl